

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н.
КАРАЗІНА**

Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан соціологічного факультету
Олена МУРАДЯН

“31” серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія інтернету

рівень вищої освіти _____ другий магістерський рівень _____

галузь знань _____ 05 – Соціальні та поведінкові науки _____
(шифр і назва)

напрямок _____ 054 – Соціологія _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ Цифровий соціум _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ Обов'язкова _____
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ Соціологічний _____

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою соціологічного факультету

“28” червня 2023 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Калашнікова Аліна Олександрівна, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій
Протокол від “05” червня 2023 року № 14

В.о. завідувача кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

_____ Ірина СОЛДАТЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої програми Цифровий соціум

Гарант освітньої програми Цифровий соціум

_____ Лариса ХИЖНЯК
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол від “26” червня 2023 року № 9

Голова науково-методичної комісії соціологічного факультету

Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Соціологія інтернету» складена відповідно до освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня «Цифровий соціум» спеціальності 054 «Соціологія»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є реалізація соціальної комунікації у віртуальному просторі у її взаємозв'язку та взаємодії із ширшим соціокультурним контекстом

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Інтернет як об'єкт соціологічного дослідження
2. Комунікативні прояви соціального в Інтернеті

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування системного уявлення про закономірності перебігу і розвитку феномену інтернет-комунікації та його дослідження.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

ознайомити студентів із технологічними і соціокультурними передумовами та контекстом виникнення WWW, його значенням для суспільного розвитку;

поглибити уявлення про соціологічні теорії, прийнятні для дослідження інтернет-комунікації та окремих її аспектів;

ознайомити із сучасними теоретико-методологічними трендами у вивченні інтернет-феноменів;

сформуванати навички самостійного дослідження інтернет-комунікації за допомогою соціологічної оптики.

1.3. Кількість кредитів – 6

1.4. Загальна кількість годин – 180

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	10 год.
Практичні, семінарські	
32 год.	10 год.
Лабораторні	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
116 год.	160 год.
У тому числі індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми, студенти мають:

	ОПП Соціальні технології
1.6.1 Набути загальних компетентностей	КЗП.07 Здатність застосовувати знання галузевих соціологічних дисциплін для макро- і мікросоціологічного аналізу, побудови соціологічних моделей КЗП.08 Здатність використовувати інтернет-ресурси для рішення експериментальних і практичних завдань професійної діяльності
1.6.2 Набути предметних компетентностей	КСП.05 Знання методів та засад дослідження сучасних медіа та соціальних комунікацій
1.6.3 Демонструвати програмні результати навчання	Знання теоретичних основ функціонування інтернет-комунікації, соціологічних методів дослідження інтернету

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Інтернет як об'єкт соціологічного дослідження

Тема 1. Інтернет як засіб комунікації: поняття, історія, особливості

Інформація, комунікація, повідомлення. Види і форми соціальної комунікації. Комунікація і технологія. Історичні типи комунікації (М. Маклюен). Комунікативні революції.

Комунікація і час. Комунікація у віртуальному просторі.

Історичні відомості про розвиток Інтернету. Витоки Інтернету: ARPANET, NFSNet, BITNet, MILNET, FidoNet. Людський фактор у створенні мереж.

Сигнальні та знакові системи. Людина як користувач. Засоби опосередкування сприйняття користувача інтернету. Синтетичність інтернету.

Тема 2. Підходи до соціологічного вивчення Інтернету

Інституційний вимір існування Інтернету (Т. Парсонс). Комунікація та відтворення культурного зразка. Суспільство як аутопойетична система (Н. Луман). Віртуалізація суспільства у постмодерному теоретизуванні (М. Кастельс, Ж. Бодрійяр). Теоретико-методологічні засади вивчення інтернет-комунікації у соціології (Д.Белл, Ж.-Ф.Ліотар, М.Кастельс, П.Друкер, Ж.Бодрійяр)

Візуальні образи у віртуальному просторі. Інтернет як фактор суспільної рефлексії.

Соціальні ефекти артикулювання і накопичення інформації в Інтернеті.

Суб'єкт в інтернет-комунікації. Дія в Інтернеті – комунікативна та драматургізована (Ю. Хабермас, І. Гофман). Психологічні наслідки інтернет-комунікації для особистості.

Способи презентації себе: користувач як соавтор. Ентертейнментизована комунікація.

Поняття креолізованого тексту та гіпертексту. Інформаційна траєкторія користувача та її відстеження (технології cookies).

Тема 3. Інтернет в оптиці теорії систем

Соціальна мережа як система. Комунікація як основа мережевого зв'язку. Елементи мережі: зв'язки та вузли. Основні підходи до моделювання структури мережі.

Спілкування як спосіб диференціації груп і зв'язків (М. Грановеттер).

Граф. Використання графу як основного засобу представлення мережі. Проблема неоднорідності вершин та зв'язків. Числові параметри графа.
 Поняття і властивості випадкової мережі. Критика теорії випадкових соціальних мереж.
 Огляд технологій моделювання соціальних мереж. Складні мережі. Застосування Big Data.
 Інтернет як безмасштабна мережа. Ефект Матвія в інтернет-комунікації.
 Комунікація як потенційна загроза. Стійкість мережі. Моделювання комунікативних ефектів повідомлення із заданим змістом. Інформаційна сприйнятливність та довіра у мережі. Мережеві епідемії: виникнення, особливості поширення, наслідки.
 Поведінка мережі за умов випадкового збою. Механізми проведення спрямованої атаки.
 Цілеспрямована комунікація як атака мережі. Методи і прийоми вузлової адресації.
 Використання властивості «малого світу» для розширення охопту аудиторії. Мережевий імунітет та організована протидія.
 Зміст повідомлення та його видозмінення у мережі. Ефекти «згасання» та «луни». Межі прогнозованості поведінки комунікативної мережі.

Розділ 2. Комунікативні прояви соціального в Інтернеті

Тема 1. Суб'єкт та його ідентичності в інтернет-комунікації

Особливості комунікативного простору та їх значення для індивідуального сприйняття.
 Інтерактивність, анонімність, синхронність / асинхронність, позатілесність, сенсорна сфокусованість та обмеженість.
 Суб'єкт та його сторінки в соціальних мережах. Субститути Ме – аватари, персонажі, нікнейми. Особливості культурних кодів в інтернет-комунікації.
 Ідентичність і комунікація. Лінгвістичні та візуальні маркери ідентичності. Комунікативна компетентність користувача. Дизайн сторінки як конструювання враження.
 Способи репрезентації ідентичності на інтернет-сторінках: категоріальні, відносні, нарративні. Значення Інтернету для формування набору ідентичностей особистості.
 «Примірка» ідентичності. Свобода та влада дискурсу у конструюванні віртуального тіла (М.Фуко). Значення досвіду перебування у віртуальному тілі. Репрезентативна культура і культура репрезентації. Комунікативні прояви суб- та контркультур в Інтернеті.
 Класифікація артефактів інтернет-комунікації (тип, тематика, спрямованість). Меми як феномен інтернет-комунікації. Формі, специфіка, функції та дисфункції мемів.
 Фотографія в інтернет-комунікації. Аналіз аватари у соціальній мережі.
 Багатокористувацькі онлайн ігри (БОІ) як особливе середовище соціальної комунікації.
 Практики та соціальний портрет гравця. БОІ як гіперреальність. Класифікація соціальних ігор Р. Кайуа та БОІ. Соціальні функції та дисфункції БОІ.

Тема 2. Нерівності в інтернет-комунікації

Фрагментація сукупності інтернет-користувачів як частини суспільства та відповідні процеси у просторі віртуальної комунікації. Основи стратифікації: культурні, матеріальні, статусні.
 Інформаційна стратифікація. Обмеження та розширення доступу до інтернет-комунікації.
 Відображення соціального успіху / неуспіху в інтернет-комунікації. Соціальні особливості груп з обмеженим доступом. Соціальні конфлікти, реалізація відносин еліта-маса в інтернет-комунікації.
 Світові закономірності утворення та подолання нерівностей в інтернет-просторі.
 Нерівності як фактор формування сьогодення і майбутнього Інтернету. Соціальний портрет українського користувача Інтернету. Особливості способів використання Інтернету представниками різних вікових, гендерних, етнічних категорій.
 Комунікативна нерівність як реалізація культурного капіталу (П. Бурдьє). Форми існування культурного капіталу в Інтернеті та інтернет-комунікації. Види, властивості, особливості соціального капіталу в інтернет-комунікації. Культурний капітал та

преференціальне приєднання. Розрізнення (П. Бурдье) та довіра у мережі. Поняття престижу в соціальних мережах. Соціальний капітал як мережевий ресурс

Тема 3. Влада в інтернет-комунікації

Інтернет як простір (без)відповідальності. Ініціативи щодо включення Інтернету у зону дії законодавства. Реалізація соціального контролю в Інтернеті. Інтернет-комунікація як оклик (Л. Альтюссер). Влада дискурсу: конститутивний, регулятивний, домінальний аспекти (М. Фуко).

Фуруристичні сценарії взаємодії Інтернету й органів державної влади. Інтернет як п'ята влада. Інтернет як віддзеркалення світового політичного простору. Інтернет як проект відновлення державного панування.

Інтернет-комунікація і тероризм. Державний нагляд за використанням Інтернету, протокольні обмеження як засоби утримання статус-кво. Кібертерор і національна безпека. Інформаційні війни чи війни за інформацію? Революції, що починалися в Інтернеті, – витоки, механізми реалізації, наслідки.

Відносини між державою та суспільством в інтернет-просторі: цифрове піратство, стеження, Wikileaks. Інтернет і демократія.

Соціальні наслідки поширення доступу до комунікативних можливостей Інтернету.

Мобільний зв'язок та його вплив на повсякденність соціального суб'єкта. Зрушення у суспільному розумінні приватності та публічності у другій половині ХХ століття.

Інтернет-комунікація як простір індивідуальної свободи.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	С.р.		л	п	лаб.	інд.	С.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Інтернет як об'єкт соціологічного дослідження												
Тема 1. Інтернет як новий засіб комунікації: поняття, історія, особливості	12	3	3			18	28	1	1			26
Тема 2. Підходи до соціологічного вивчення Інтернету	24	6	6			19	30	2	2			26
Тема 3. Інтернет в оптиці теорії систем	24	6	6			19	28	1	1			26
Разом за розділом 1	60	15	15			56	86	4	4			78
Розділ 2. Комунікативні прояви соціального в Інтернеті												
Тема 1. Суб'єкт та його ідентичності в інтернет-комунікації	18	6	6			20	34	2	2			30

Тема 2. Нерівності в інтернет-комунікації	14	6	6			20	30	2	2			26
Тема 3. Влада в інтернет-комунікації	28	5	5			20	30	2	2			26
Разом за розділом 2	60	17	17			60	94	6	6			82
Усього годин	120	32	32			116	180	10	10			160

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин денна	Кількість годин заочна
РОЗДІЛ 1. Інтернет як об'єкт соціологічного дослідження			
1.	Інтернет як новий засіб комунікації: поняття, історія, особливості	3	1
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які історичні типи комунікації виділив М. Маклюен? 2. Коли з'явився Інтернет? 3. Що таке ARPANET? 4. Що таке NFSNet? 5. Порівняйте ARPANET та FidoNet. 6. Що таке WWW? 7. Якими були перші форми комунікації в інтернет-просторі? Як це вплинуло на подальший розвиток Інтернету? 8. У чому полягають соціальні наслідки поширення доступу до комунікативних можливостей Інтернету? 9. Як впливає на сучасну людину відсутність мобільного зв'язку? 10. Порівняйте повсякденність соціального суб'єкта початку XIX і початку XXI століття. Як вона змінилася у комунікативному плані? 11. Які засоби опосередкування сприйняття користувача Інтернету вам відомі? 12. До яких медіа можна віднести Інтернет? 13. Що таке комунікативні революції? Коли вони відбувалися? 14. Як інтернет-комунікація впливає на індивідуальний та соціальний час? 15. Як відрізняється передача та сприйняття інформації у разі: а) особистого спілкування і листування e-mail; б) особистого спілкування і розмови в чаті соціальної мережі? 16. Як пов'язані між собою фізичний, комунікативний, віртуальний простори? 		
2.	Підходи до соціологічного вивчення Інтернету	6	2

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Як можна розглядати Інтернет з точки зору соціології? 2. Яке значення має інтернет-комунікація в залежності від підходу до розгляду Інтернету? 3. Що таке віртуалізація суспільства? 4. Чи є інтернет-феномени, в тому числі віртуальна комунікація, реальними? 5. Чому наявність Інтернету сприяє суспільній рефлексії? Які соціальні ефекти має артикулювання і накопичення інформації в Інтернеті? 6. Назвіть особливості, які має суб'єкт інтернет-комунікації. 7. Розкрийте драматургічний характер інтернет-комунікації. 8. Чи буває інтернет-комунікація не комунікативною дією? 9. Які психологічні наслідки має інтернет-комунікації для особистості дорослої людини? Підлітка? Дитини? 10. У чому полягає проблема авторства інтернет-текстів? 11. Проаналізуйте особливості комунікації в Інтернеті. 12. Що таке ентертейнментизована комунікація? Чи існувала вона до появи Інтернету? 		
3.	Інтернет в оптиці теорії систем	6	1
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке соціальна мережа? 2. Яка мережа була першою? 3. Як розвивалися функції мереж? 4. Чи відрізняються за структурою зв'язків очні та онлайн мережі? 5. Як саме реалізується комунікація у соціальних мережах? Наведіть приклади. 6. Які людські дії не можна вважати комунікацією? Чому? 7. З чого складаються мережі? 8. Чи можлива мережа без зв'язків? Без вузлів? 9. Як можна змоделювати структуру мережі? 10. Що таке граф? 11. Які види графів Вам відомі? 12. Що таке випадкова мережа? Які властивості вона має? 13. Чи є соціальні мережі випадковими? Чому? 14. Соціальна (комунікативна) мережа – статичне чи динамічне утворення? Доведіть. 15. Що таке складна мережа? 16. Які структурні властивості має складна мережа? 17. Що таке зв'язаність мережі? Чи залежить вона від кількості вузлів? 18. Які основні характеристики вузлів Вам відомі? 19. Як і в яких величинах вимірюється відстань до сусіда? 20. За якими параметрами можна порівняти мережі? 21. Розкажіть, що таке коефіцієнт вихідного потоку. 22. Що таке коефіцієнт кластеризації? Як його знайти? 		

	<p>23. Що таке масштаб мережі?</p> <p>24. Що таке безмасштабна мережа?</p> <p>25. Чим відрізняється структура безмасштабної мережі від випадкової?</p> <p>26. Які властивості має безмасштабна мережа? Яке значення вони мають для масової комунікації?</p> <p>27. Які технології моделювання соціальних мереж Вам відомі?</p> <p>28. Як інформаційна сприйнятливність пов'язана із безпекою у мережі?</p> <p>29. Поясніть, як саме отримують та делегують довіру в мережі.</p> <p>30. Що таке мережеві епідемії?</p> <p>31. Опишіть механізм виникнення та поширення епідемій у складній та випадковій мережах.</p> <p>32. Які наслідки має епідемія для випадкової мережі? Для складної?</p> <p>33. Запропонуйте заходи з протистояння інформаційним епідеміям.</p> <p>34. Чи бувають корисні епідемії? Наведіть приклади.</p> <p>35. Що таке випадковий збій? Які чинники його спричиняють?</p> <p>36. Як саме проводиться спрямована атака на мережу?</p> <p>37. Що таке мережевий імунітет? Як його підсилити?</p> <p>38. До яких наслідків може призвести хибна інформація у масовій комунікації?</p> <p>39. Чи будь-яка не хибна інформація є безпечною для її використання у масовій комунікації?</p> <p>40. Чому необхідно заздалегідь моделювати комунікативні ефекти повідомлення із заданим змістом?</p> <p>41. Як може змінитися зміст повідомлення у соціальній мережі?</p> <p>42. Що таке ефект «згасання»?</p> <p>43. У чому полягає ефект «луни»?</p> <p>44. Чи є поведінка мереж повністю прогнозованою? Чому?</p> <p>45. Що таке атака мережі?</p> <p>46. Як поширити вірусну інформацію в мережі?</p> <p>47. Які методи і прийоми вузлової адресації Вам відомі?</p> <p>48. Як використати властивість «малого світу» для розширення охопту аудиторії?</p>		
Разом за розділом 1		15	4
РОЗДІЛ 2. Комунікативні прояви соціального в Інтернеті			
1.	Суб'єкт та його ідентичності в інтернет-комунікації	6	2
	<p>1. Як відбувається сегментація аудиторій у соціальних мережах? Наведіть приклади.</p> <p>2. Для чого звертатися до «лідерів думок»? Як їх визначити?</p> <p>3. Що таке комунікативні стандарти сегменту мережі? Чи можна обійтися без їх знання?</p> <p>4. Що таке комунікативні субкультури? Наведіть приклади знайомих Вам.</p>		

	<p>5. Чим відрізняється комунікація у соціальних мережах з формальної точки зору?</p> <p>6. Які особливості простору, на вашу думку, найбільше впливають на перебіг комунікації в Інтернеті?</p> <p>7. Якими способами користувач компенсує власну позатілесність в інтернет-комунікації?</p> <p>8. Проаналізуйте власну сторінку в соціальній мережі як свою репрезентацію. Яке враження ви намагаєтеся створити?</p> <p>9. Проаналізуйте нікнейми в соціальній мережі та в анонімному чаті, порівняйте результати та поясніть їх.</p> <p>10. Які особливості культурних кодів має інтернет-комунікація на противагу звичайній розмові?</p> <p>11. Наведіть приклади лінгвістичних маркерів ідентичності.</p> <p>12. Аргументуйте, які маркери ідентичності є більш значущими в інтернет-комунікації: візуальні чи лінгвістичні.</p> <p>13. У чому полягає комунікативна компетентність користувача? Чи є хтось із користувачів абсолютно компетентним?</p> <p>14. Наведіть приклади категоріальних, відносних, нарративних способів репрезентації ідентичності на інтернет-сторінках.</p> <p>15. Що таке «примірка» ідентичності? Як вона впливає на перебіг процесу соціалізації?</p> <p>16. Як і прояви мають суб- та контркультури в Інтернеті? Наведіть приклади.</p>		
2.	Нерівності в інтернет-комунікації	6	2
	<p>1. Які процеси лежать в основі фрагментації простору віртуальної комунікації?</p> <p>2. Які основи соціальної стратифікації є особливо значущими в Інтернеті?</p> <p>3. Що таке інформаційна нерівність?</p> <p>4. Назвіть способи обмеження та розширення доступу до інтернет-комунікації. Проаналізуйте їх за прийнятністю застосування до певних соціальних спільнот.</p> <p>5. Чи можливо приховати соціальний успіх / неуспіх в інтернет-комунікації? Як саме?</p> <p>6. Наведіть приклади груп з обмеженим доступом.</p> <p>7. У чому полягають особливості соціальних конфліктів в інтернет-комунікації?</p> <p>8. Як реалізуються відносини еліта-маса в інтернет-комунікації?</p> <p>9. Як утворюються нерівності в інтернет-просторі?</p> <p>10. Чи можна подолати нерівності в Інтернеті?</p> <p>11. Спрогнозуйте майбутнє Інтернету, ґрунтуючись на динаміці нерівностей сучасних користувачів.</p> <p>12. Порівняйте українського користувача Інтернету з американським та нігерійським.</p> <p>13. Проведіть спостереження використання Інтернету представниками різних вікових, гендерних або етнічних категорій. Порівняйте стратегії.</p> <p>14. Що таке комунікативна нерівність?</p>		

	15. Які прояви мають високий і низький рівні культурного капіталу в Інтернеті та інтернет-комунікації?		
3.	Влада в інтернет-комунікації	6	2
	<p>1. Чи відповідає сучасний Інтернет прогнозам щодо його існування окремо від держав та урядів?</p> <p>2. Проаналізуйте законодавства ОАЕ, Великобританії та України на предмет відповідальності за кіберзлочини. Спробуйте пояснити відмінності.</p> <p>3. У чому полягають відмінності реалізації соціального контролю в Інтернеті?</p> <p>4. Які ідеї Л. Альтюссера можна застосувати для пояснення контролю в Інтернеті?</p> <p>5. Розкрийте конститутивний, регулятивний, домінальний аспекти влади дискурсу за М. Фуко.</p> <p>6. Поясніть, чому Інтернет має або не має потенціал стати «п'ятою владою».</p> <p>7. Чи є Інтернет повністю (не)підвладним політичним рішенням офлайн? Аргументуйте відповідь.</p> <p>8. Проаналізуйте відомі вам способи підтримки державного панування засобами інтернет-комунікації та визначте найефективніші.</p> <p>9. Розкрийте зв'язок між інтернет-комунікацією і тероризмом.</p> <p>10. Чи схвалюєте ви державний нагляд за використанням Інтернету?</p> <p>11. З якими протокольними обмеженнями ви стикаєтеся в інтернет-комунікації?</p> <p>12. Як інтернет-комунікація може порушити або, навпаки, підтримати національну безпеку? Який з варіантів, на вашу думку, більш властивий сучасній Україні?</p> <p>13. Оберіть одну з сучасних твіттерних революцій та проаналізуйте її наслідки.</p> <p>14. Розкрийте суспільне значення цифрового піратства.</p> <p>15. Поясніть, чи зміг сайт Wikileaks змінити розподіл влади між державою та громадянським суспільством? Чому ви так вважаєте?</p> <p>16. Як Ви гадаєте, Інтернет швидше може стати способом оновлення демократії чи її ворогом?</p>		
Разом за Розділом 2		18	6
Усього		32	10

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ теми	Зміст роботи	Кількість годин денна	Кількість годин заочна	Форма контролю
Розділ 1. Інтернет як об'єкт соціологічного дослідження				
1	Робота з літературою, уявний експеримент, робота з інтернет-джерелами	18	26	Обговорення

2	Робота з літературою, робота з інтернет-контентом	19	26	Обговорення
3	Робота з літературою, візуалізація і аналіз реального графу, збір матеріалу в Інтернет, написання творчої роботи	19	26	Творча робота, обговорення
Разом за розділом 1		56	78	
Розділ 2. Комунікативні прояви соціального в Інтернеті				
4	Робота з літературою, робота з інтернет-контентом, збір ілюстративних даних, збір матеріалу в Інтернет, написання творчої роботи	20	18	Творча робота, обговорення
5	Робота з літературою, робота з інтернет-контентом, збір ілюстративних даних	20	18	Творча робота, обговорення
6	Робота з літературою, збір матеріалу в Інтернет, робота з інтернет-контентом, підготовка даних для аналізу, написання творчої роботи	20	18	Обговорення
Разом за розділом 2		60	82	
Усього		116	160	

Критерії оцінювання роботи на семінарах

<i>Характеристика відповіді</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>	<i>Варіювання</i>
Глибина аналізу і повнота охоплення	x1	x1 – студент здійснює логічно правильний, послідовний аналіз усіх елементів представленого матеріалу x0,5 – відсутня одна з характеристик або обидві наявні не повною мірою x0 – відсутні обидві
Самостійність та оригінальність	x1	x1 – висновки студента є самостійними, а ідеї – оригінальними x0,5 – ідеї студента запозичені з джерел, але розвинуті в залежності від завдання x0 – ідеї студента запозичені з джерел та є чистою компіляцією або відсутні

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Для цього курсу завдання для самостійної роботи є індивідуальними, якщо у завданні не вказано інше.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Аудиторні (очно або дистанційно) - лекційні дискусії, семінарські заняття.
Позааудиторні - перегляд відеоматеріалів, читання, підготовка до семінарів.

Курс повністю адаптований до очної, дистанційної або змішаної форми навчання. На початку семестру усіх студентів запрошують до Google Class з дисципліни, де вони отримують усі необхідні матеріали і посилання.

Перед *лекційним заняттям* студенти мають переглянути відеозапис лекції, а на самому занятті мають змогу поставити питання викладачеві, висловити коментарі та думки стосовно переглянутого (таке заняття може проводитися як офлайн, так і онлайн за допомогою конференц-сервісів ZOOM чи Google Meet).

Семінарські (практичні) заняття за курсом передбачають завдання, які можливо виконувати як в аудиторії, так і дистанційно та/або самостійно (у форматі есе із обговоренням). Результат роботи у будь-якому разі прикріплюється до завдання в Google Class, там само відбувається й оцінювання.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль – обговорення на семінарських заняттях.

Рубіжний контроль – контрольна робота.

Підсумковий контроль – екзамен.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Денна форма

Поточне тестування та самостійна робота						Екзамен	Сума	
Розділ 1			К.р.	Розділ 2				
T1	T2	T3	15	T4	T5	T6	40	100
5	5	5		10	10	10		

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Заочна форма

Поточне тестування та самостійна робота			Екзамен	Сума
Розділ 1	К.р.	Розділ 2		
15	15	30	40	100

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Розподіл балів за видами роботи (денна форма)

№	Вид роботи	Кількість балів	Кількість робіт	Сума балів
1.	Робота на семінарах за Розділом 1 (презентація результатів самостійної роботи, обговорення, виконання усних завдань, захист творчих робіт)	2	3	6
	Робота на семінарах за Розділом 2 (презентація результатів самостійної роботи, обговорення, виконання усних завдань, захист творчих робіт)	4	3	12
	Самостійна робота за Розділом 1	3	3	9
	Самостійна робота за Розділом 2	6	3	18
	Контрольна робота	15	1	15
	Екзамен	40	1	40

100

Розподіл балів за видами роботи (заочна форма)

№	Вид роботи	Кількість балів	Кількість робіт	Сума балів
1.	Робота на семінарах і самостійна робота за Розділом 1 (презентація результатів самостійної роботи, обговорення, виконання усних завдань, захист творчих робіт)	5	3	15
	Робота на семінарах і самостійна робота за Розділом 2 (презентація результатів самостійної роботи, обговорення, виконання усних завдань, захист творчих робіт)	10	3	30
	Контрольна робота	15	1	15
	Екзамен	40	1	40
				100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	Відмінно
80-89	Добре
70-79	
60-69	Задовільно
50-59	
1-49	Незадовільно

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Бойко, Н. Л. (2018). Громадянська активність онлайн: до соціологічного портрету українського користувача Інтернету.
2. Каретна, О. О., Яценко, М. А. (2021). Соціологічний підхід до особливостей інтернет-комунікації.
3. Andreassen, R., Petersen, M. N., Harrison, K., & Raun, T. (Eds.). (2017). Mediated intimacies: Connectivities, relationalities and proximities. Routledge.
4. Bory, P. (2020). The Internet Myth: From the Internet Imaginary to Network Ideologies. University of Westminster Press.
5. Brevini, B., Murdock, G. (2013) Following the money: Wikileaks and the political economy of disclosure // Beyond Wikileaks. London.
6. Brickell, C. (2012). Sexuality, power and the sociology of the internet // Current Sociology. Vol. 60 (1).

7. Denisova, A. (2019). *Internet memes and society: Social, cultural, and political contexts*. Routledge.
8. DiMaggio, P., Hargittai, E., Neuman, W.R. and Robinson, J. (2001). Social implications of the internet // *Annual Review of Sociology*. 27(1).
9. Fuchs, C. (2019). *Nationalism on the Internet: Critical theory and ideology in the age of social media and fake news*. Routledge.
10. Ricknell, E. (2020). Freedom of expression and alternatives for internet governance: Prospects and pitfalls. *Media and Communication*, 8(4), 110-120.
11. *The digital divide : The internet and social inequality in international perspective* (2013). Eds. Ragnedda M., Muschert G. – Routledge.
12. Zhao, S., Grasmuck, S. and Martin, J. (2008) Identity construction on Facebook: Digital empowerment in anchored relationships. *Computers in Human Behavior*. 24(5).

Допоміжна література

1. Boellstorff T. *Coming of Age in Second Life: An Anthropologist Explores the Virtually Human*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 2008.
2. Crampton J. *The Political Mapping of Cyberspace*. Chicago: University of Chicago Press, 2003.
3. *Human Rights in the Digital Age* / Klang M. and Murray A. (eds) – London: Routledge-Cavendish.
4. Moinuddin, S. (2021). *Digital Shutdowns and Social Media: Spatiality, Political Economy and Internet Shutdowns in India*. Springer Nature.
5. Wang, Q. (2020). *The Chinese Internet: the online public sphere, power relations and political communication*. Routledge.
6. Wiederhold, B. K. (2020). *Social media use during social distancing*.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕОЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

<https://web.archive.org/>